

Pārskats par pētījuma īstenošanu

Pētījuma nosaukums Pelēkā vilka (*Canis lupus*) populācijas stāvokļa izmaiņas medību ietekmē

Atbalsta saņēmējs Latvijas Valsts mežzinātnes institūts "Silava"

22-00-S0MSF02-000001

Pētījuma iesnieguma numurs

1. Pētījuma īstenošanas laiks

No 2022. gada 1. janvāra līdz 2022. gada 15. novembrim

2. Informācija par pētījuma finansējuma apmēru

Medību saimniecības attīstības fonda finansējums (euro)		Līdzfinansējums, euro		Pētījuma kopējās izmaksas, euro
Piešķirtā summa	27394,35	Paredzētais	-	27394,35
Izlietotā summa	27394,35	Faktiski izlietotais	-	
Atlikums	0	Atlikums	-	

3. Īss pētījuma apraksts

Norādiet informāciju par pētījuma ieviešanas ģeogrāfisko vietu, mērķiem, gūtajiem rezultātiem un pētījuma ilgtspēju.

Informācijas ievākšanas un analīzes process par nomedītajiem un bojāgājušiem vilkiem noris visā Latvijas teritorijā. Paraugi populācijas stāvokļa raksturošanai tiek ievākti no vismaz 40% plēsēju ķermeniem to nomedīšanas secībā, iegūstot informāciju par nomedīšanas vietu, laiku un kontaktpersonām no Valsts meža dienesta. Pētījums iekļauts Bioloģiskās daudzveidības monitoringā kā speciālais monitorings "Lielo plēsēju – vilka (*Canis lupus*) un lūša (*Lynx lynx*) populāciju demogrāfijas speciālā monitoringa metodika". Tā ir viena no pelēkā vilka sugas aizsardzības un apsaimniekošanas plānā paredzētajām aktivitātēm, kas nodrošina, ka Latvijā atļauta šo Eiropas Savienības mērogā aizsargājamo plēsēju medīšana, ja tiek nodrošināts populācijas labvēlīgs aizsardzības stāvoklis. Pētījums aizsākts pirms vairāk nekā 20 gadiem, kas ļauj izsekot vilku skaita un izplatības dinamikai pēc vairākiem populācijas raksturojošajiem parametriem daudz padziļinātāk nekā ikgadējais oficiālais skaita vērtējums. No nomedītajiem dzīvniekiem iegūtos rezultātus iespējams salīdzināt ar datiem, kurus Valsts meža dienests un medību tiesību lietotāji pirms trim gadiem uzsākuši ievākt arī ar neinvazīvajām metodēm – regulāri fiksējot vilku atstātās pazīmes un klātbūtnes pierādījumus dabā, tajā skaitā ievācot un pārbaudot ziņojumus par vilku uzbrukumiem mājlopiem. Iegūtā informācija ir izmantojama kā Latvijas vajadzībām, tā starpvalstu līmenī.

4. Īstenotie pasākumi

Nr. p. k.	Pasākuma nosaukums	Apraksts	Pasākuma rezultāts (piemēram, ietekme uz sabiedrību, radītās materiālās vērtības)	Pasākuma un rezultāta dokumentārs apliecinājums (līgumi, rēķini, līdzfinansējuma izlietojumu apliecinājoši dokumenti u. c. dokumenti, norādot to datumu, numuru, pakalpojuma sniedzēju, preces piegādātāju, pārdevēju, priekšmetu, maksājuma mērķi, summu)
1.	Materiāla ievākšana no nomedītajiem vilkiem, saglabājot līdzšinējo	Periodā no 01.01.2022. līdz 15.11.2022. ievākti paraugi no 173 vilkiem. Tajā skaitā ilkņa sakne	Nodrošināta izpēte 64% nomedīto un bojā gājušo vilku. Izpētes rezultātā tiek sekots populācijas dzimuma un vecuma struktūrai	Pētījumam paredzēto finanšu līdzekļu izlietojumu skat. pievienotajā failā "finansu_parskatsLAD_2915_mednieki", Īstenotie pasākumi: 1, 15, 16, 17, 18, 19, 21-26.

	paraugkopas reprezentativitāti.	no 57 vilkiem, kas vecāki par gadu, reproduktīvie orgāni no 52 vilku mātītēm, un paraugi DNS analīzēm no 173 vilkiem. Daļai nomedīto un atrasto bojāgājušo vilku ievākti priekšējo ekstremitāšu muskuļaudi un diafragma trihinellu pārbaudei (100) un kunģi barošanās pētījumiem (77).	un veikta skaita izmaiņu tendences rekonstrukcija. Iegūtas zināšanas par esošo stāvokli lielo plēsēju populācijās un to ietekmi uz pārējām medijamo dzīvnieku sugām. Rezultāti apliecina, ka 2021./2022. gada sezonā īstenotais nomedīšanas apjoms nav samazinājis vilku populācijas lielumu un pasliktinājis galvenos raksturojošos rādītājus. Papildinātas zināšanas par vilku saistību ar sugām, ko tie patērē barībā.	
2.	Materiāla apstrāde un izpēte laboratorijā, nosakot precīzu vecumu un auglību.	Veikta vecuma noteikšana pēc ilkņa saknes zoba cementa pieauguma slāņu skaita un mātīšu auglības noteikšana pēc placentālo plankumu skaita dzemdes sienīnās un dzeltenuma ķermeņu daudzuma olnīcās.	Iegūta svarīga informācija nomedīšanas apjoma plānošanai turpmākajā sezonā. Salīdzinājumā ar iepriekšējo medību sezonu palielinājies reprodukcijā iesaistīto pieaugušo vilku mātīšu īpatsvars (no 47% uz 64%), kā arī vidējā auglība atkal palielinājusies – no 5,2 uz 7,7. Šāds rezultāts var liecināt, ka populācija ir augoša.	Pētījumam paredzēto finanšu līdzekļu izlietojumu skat. pievienotajā failā ‘‘finansu_parskatsLAD_2915_mednieki’’, Īstenotie pasākumi: 8-12.
3.	DNS analīzes nomedītajiem plēsējiem un paraugiem no postījumu vietām, kur notikuši uzbrukumi mājdzīvniekiem.	No 2021./2022. gada medību sezonā nomedītiem vilkiem ievākti un analizēti 217 DNS paraugi. No 2022./2023. gada medību sezonā nomedītajiem un bojāgājušajiem vilkiem ievākti un uzglabāti 140 DNS paraugi. Izanalizēts 33 DNS paraugs, ko VMD darbinieki ievākuši 22 vilku uzbrukumu vietās mājdzīvniekiem.	Populācijas ģenētiskie parametri un radniecības rādītāji joprojām uzskatāmi par labiem, tomēr apskatot līdzšinējos radniecības datu rezultātus, konstatēta samērā bieža vecāku pāra dzīvnieku zaudēšana un baru sociālās un teritoriālās struktūras izjukšana medību ietekmes dēļ. Vismaz viena vecāka zaudējums konstatēts 144 (64,6%) no konstatētajām radnieku grupām. No tām 27,1% gadījumu vecāks zaudēts kamēr vismaz viens vai vairāki kucēni vēl bijuši dzīvi. Mājdzīvniekiem notikušo plēsēju	Pētījumam paredzēto finanšu līdzekļu izlietojumu skat. pievienotajā failā ‘‘finansu_parskatsLAD_2915_mednieki’’, Īstenotie pasākumi: 7, 13, 14, 27-29.

			<p>uzbrukumu vietās ievākto paraugu DNS analīzes apstiprinājušas, ka vienā gadījumā kā VMD eksperts, tā analīzes norāda, ka uzbrucējs bijis suns, vienā gadījumā eksperts kļūdījies, norādot, ka postījumus nodarījis vilks, bet analīzes apliecina suni, vienā gadījumā eksperts nav varējis izšķirties par uzbrucēja sugu, bet DNS analīzes apstiprina vilku, bet pārējos gadījumos VMD eksperta norādes un analīžu rezultāti sakrīt, un šajos gadījumos uzbrucējs bijis vilks. Vienā gadījumā paraugu kvalitāte nav bijusi pietiekama DNS izdalīšanai. Šie rezultāti būtiski uzlabo VMD darbinieku kvalifikāciju un pieredzi plēsēju nodarīto postījumu pārbaužu darbā.</p>	
4.	<p>Invazīvā un neinvazīvā ceļā (reproduktīvie orgāni, DNS no nomedītajiem indivīdiem un paraugi no mājdzīvnieku postījumu vietām) iegūto datu sasaiste, nosakot teritorijas, kurās plēsēji vairojas, uzturas pastāvīgi vai konstatēti atsevišķos gadījumos.</p>	<p>Kopumā VMD un LVMI "Silava" kopīgajā darbā iegūto datu analīzē plēsēju izplatības raksturošanai izmantoti 743 10x10km kvadrāti.</p>	<p>Vilku klātbūtne ar pierādījumiem, kas apvieno invazīvās un neinvazīvās pazīmes konstatēta 64,5% valsts teritorijas, kura tiek izmantota arī kā populācijas vairošanās areāls. Pētnieku, VMD darbinieku un medību tiesību lietotāju sadarbība jāturpina monitoringa metodikas uzlabošanā un izpildītāju apmācīšanā.</p>	<p>Pētījumam paredzēto finanšu līdzekļu izlietojumu skat. pievienotajā failā "finansu_parskatsLAD_2915_mednieki", Īstenotie pasākumi: 1, 4, 5, 6.</p>
5.	<p>2021./2022. gada medību sezonas laikā ievākto datu analīze un salīdzinājums ar visas līdzšinējās izpētes laikā iegūto materiālu.</p>	<p>Salīdzinājums un analīze veikta šādiem populāciju raksturojošiem parametriem, kas iegūti kopš 2000-šo gadu sākuma: dzimuma un vecuma struktūra, reprodukcijā iesaistīto mātīšu īpatsvars,</p>	<p>Tiek rūpīgi sekots, kā Latvijas vilku populācija atjaunojas pēc plānoto limitu izpildes. Pētījums kalpo par pamatu ikgadējam un ilgtermiņa vērtējumam par populācijas stāvokli.</p>	<p>Pētījumam paredzēto finanšu līdzekļu izlietojumu skat. pievienotajā failā "finansu_parskatsLAD_2915_mednieki", Īstenotie pasākumi: 2, 4, 7.</p>

		vairojošos mātīšu auglība, ģenētiskais raksturojums.		
6.	Nodrošināt zinātniski izvērtētu informāciju Valsts meža dienestam, kas atbild par medību uzraudzību un pieļaujamā vilku nomedīšanas apjoma noteikšanu, un datu apmaiņu ar pētnieciskā darba partneriem kaimiņvalstīs salīdzināmo rādītāju izmantošanai Baltijas populācijas stāvokļa novērtēšanā.	Sagatavots materiāls par Latviju vilku aizsardzības stāvokļa novērtējumam Eiropā, ko IUCN Eiropas lielo plēsēju aizsardzības iniciatīvas grupa (LCIE) 2022. gada augustā iesniedza Bernes Konvencijas pastāvīgās uzraudzības komitejai.	Precizēti līdz šim pieejamie savstarpēji salīdzināmie rādītāji populācijas stāvokļa novērtēšanai Baltijas reģiona līmenī. Turpinās regulāra informācijas apmaiņa par populāciju stāvokli starpvalstu līmenī, un tiek nodrošināta iespēja izmantot iegūtos datus, novērtējot vilku populāciju stāvokli kopumā pēc vienotiem savstarpēji salīdzināmiem kritērijiem.	Pētījumam paredzēto finanšu līdzekļu izlietojumu skat. pievienotajā failā "finansu_parskatsLAD_2915_mednieki", Īstenotie pasākumi: 3.
7.	Sabiedrības informēšana, komunikācijā ar medību tiesību lietotājiem un plašsaziņas līdzekļos. Veic visi pētījumā iesaistītie LVMI "Silava" darbinieki.	Sagatavots pētījuma galveno rezultātu pārskats, ko ar VMD un mednieku sabiedrisko organizāciju starpniecību plānots izplatīt visiem medību tiesību lietotājiem, kas piedalās lielo plēsēju populāciju apsaimniekošanā.	Pētījuma izpilde un rezultāti sniedz zinātniskās metodēs balstītu pamatojumu vilku populācijas labvēlīga stāvokļa, medību ilgtspējas un interešu grupu viedokļu apmaiņas nodrošināšanai.	Uzdevuma izpilde notiek līdztekus pārējo pētījuma aktivitāšu veikšanai. Pētījumam paredzēto finanšu līdzekļu izlietojumu skat. pievienotajā failā "finansu_parskatsLAD_2915_mednieki", Īstenotie pasākumi: 1-21.

5. Izmaiņas pētījuma īstenošanas gaitā

Norādiet izmaiņas (ja tādas radušās) starp pētījuma iesniegumā un pētījuma tāmē norādītajiem un faktiski īstenotajiem pasākumiem un finansējuma izlietojumu, paskaidrojot izmaiņu iemeslus.

Nr. p. k.	Izmaiņas pētījuma pasākumos un finansējuma izlietošanā	Izmaiņu iemesli	Izmaiņu sekas
1.			

6. Informācijas izplatīšanas veids un apjoms

Aprakstiet, kā tika izplatīta informācija par projektu un kāds bija tās apjoms.

Notiek sabiedrības informēšana par vilku pētījumiem ar TV un radio starpniecību:

[Jānis Ozoliņš par zebiekstēm un citiem zvēriem Latvijas mežos / LR2 // Latvijas Radio \(lsm.lv\)](#)

[Dzīvnieku īpašniekus aicina aktīvāk ziņot par vilku uzbrukumiem / LR1 // Latvijas Radio \(lsm.lv\)](#)

Pētījuma rezultātu pārskats tiks ievietots LVMI "Silava" mājaslapā, kā arī saite uz pārskatu šīs medību sezonas laikā tiks elektroniski nosūtīta visiem medību tiesību lietotājiem, izmantojot Valsts meža dienesta un medniekus pārstāvošo sabiedrisko organizāciju starpniecību.

Informācija par vilku populācijas stāvokli Latvijā sagatavota un iesniegta Bernes Konvencijas pastāvīgajai komitejai dokumentā:

"T-PVS/Inf(2022)45 – "Pan-European assessment of the conservation status of the wolf" for the Standing Committee to the Bern Convention (Strasbourg, 2 September 2022)", kurš izsūtīts visām Konvencijas dalībvalstīm.

Jurģis Jansons

Atbalsta saņēmējs

(pārstāvis)

(vārds, uzvārds)

(paraksts*)

Z. v.

(datums*)

Pārskata sagatavotājs:

vārds, uzvārds Jānis Ozoliņš

tālruņa numurs 26320528

e-pasta adrese janis.ozolins@silava.lv

Piezīme. * Dokumenta rekvizītus "paraksts" un "datums" neaizpilda, ja elektroniskais dokuments ir sagatavots atbilstoši normatīvajiem aktiem par elektronisko dokumentu noformēšanu.